

Naročnin
48 din., ... 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

P. w. Zgodovinsko društvo
Maribor
Koroška c. 10

Maša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprete reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

106. številka.

MARIBOR, dne 2. novembra 1925.

Letnik

Znameniti govor dr. Korošca.

Vladni krogi z veliko pozornostjo in tudi brigo zasledujejo dr. Koroščeve sestanke s hrvatskimi prijatelji. Zlasti zadnji dr. Koroščev govor v Splitu je predmet največje pozornosti nasprotnih listov. Ob tem sestanku je dr. Korošec načel najprej mednarodni položaj ter je o sporazumu velesil v Locarnu naglasil, da je ustvarjen

pod egido zlate internacionale.

Inspirirala je ta sporazum Anglija, namreč njen velekapitalizem, naperjen je pa lahko tudi proti Rusiji. Velik pomen ima ta sporazum v pogledu miru v zapadni in centralni Evropi, na vzhodu Evrope se bo pa še nadalje vodil boj in sicer proti Rusiji.

Naše simpatije so na strani Rusije

v tem novem položaju in sicer brez ozira na to, kak režim v Rusiji vlada, ker je Rusija največja slovanska država. Mi Jugoslovani, kakor vsi drugi Slovani potrebujemo močno Rusijo, če hočemo igrati kako vlogo na Balkanu.

Za mir na Balkanu

je potrebno balkansko ujedinjenje. Makedonsko vprašanje je treba tako rešiti, da nas ne bo nikdar več vznemirjalo. Jugoslavija kot najmočnejša balkanska država naj ima vodstvo Balkana. Ničesar se pa ne doseže brez močne Rusije. Treba je pa tudi pomagati pri ustvarjanju

Pan-Evrope,

ker se tako doseže pravi mir in pravo prijateljstvo z Rusijo. Za Locarnom je pa posbno važna nürnberška resolucija

nemške socialne demokracije,

ki kaže, da je socializem na realnih tleh in da bo igral v svetovni politiki prav važno vlogo. Žalostno je, kjer se socialna vprašanja tako malo obravnavajo, kakor pri nas. Zato pa tudi brezposelnost pri nas tako silno raste. Veliko svetovno politično krizo pa povzroča tudi to, da se parlamentarizem diskreditira in da vladajo oligarhije. Treba je ustvariti

novi demokracijo,

ki bo dobivala vzpodbudo od stanovskih in strokovnih organizacij. Kjer prevladuje kmetijski stan, tam mora tudi on imeti glavno besedo. Rusija je velika šola in prava univerza za politiko.

Težave naše notranje politike

izhajajo iz tega, da se je začelo z unitarizmom, a je v praksi prišlo do srbske hegemonije. Slovenci, Hrvati in Srbi, če se tudi pravi, da so en narod, pa še vedno niso eno in isto. Hrvati in Srbi že stoletja živijo skupaj, pa so

si še vedno različni. Mogoče se v bodočnosti zlijemo skupaj, kar bi bila velika sreča, a to je ideja bodočnosti, dočim je treba v politiki računati z realnostjo. V državi vladajo Srbi, Hrvati in Slovenci so pa proti temu brez moči. Hrvati so imeli prej vse svoje, danes pa nimajo ničesar. Hrvatstvo še ni bilo nikdar tako desorientirano in desorganizirano kot je sedaj.

Današnja Radičeva politika je navadna kapitulacija, ki ne temelji ne na hrvatskem poštenju, ne na resnici, ampak je navadno izdajalstvo hrvatskih interesov. Pašič misli samo na veliko Srbijo in če bi večina radikalov priznala tudi brata za brata, vendar zmaguje Pašičeva teza. Začetek tega je bil že v Zenevi. Bile so tri struje: hegemonistična (Pašič), centralistična (Draškovič) in jugoslovanska-avtonomistična (Trumbić-Korošec). Trenutno je tretja struja zmagala z jugoslovanskim ministrstvom, ki je pa, rojeno v hotelu, tudi v hotelu umrlo. Pašič sam pravi, da je tedaj ta sporazum sklenil v nameni, da ga ne izvrši. Danes je pa Pašič še starejši in še manj pristopen za ideje. Z njim se ne da, a nič ni brez njega. To je naša politična bolezen.

Versko vzraščanje

je važno in pereče. Morali bi se obe naši cerkvi zblížiti med seboj, posebno pa se tudi približati pravoslavni Rusiji. Politika, ki jo vodijo naše vlade nasproti katoliški cerkvi, ni politika širokih vidikov, nego zbadanja. Vendar so katoličani pripravljeni, da boj zdržijo, dasi ga ne žele.

Radičevo stranko

si je izbral hrvatski narod za svojo zastopnico, a se je zelo zmotil. Ta stranka ima na čelu voditelja, ki bi rad bil novi Matija Gubec, a nima za to ne sposobnosti, ne hrabrosti. Matija Gubec je žrtvoval svoj oglavo, Stjepan Radič se je pa kot »novi Gubec« skril v luknjo. Če bo Pašič Radiča vzel v vladu, ga bo vzel samo zato, da njegovo stranko popolnoma kompromitira. Vsi vladni faktorji mislijo na

nove volitve.

Radič meni, da mu prinesejo nove volitve sto mandatov. Pašič, ki bi rad menjal sedanji kabinet, pa sanja o 180 mandatih. Toda drugi činitelji, in to tudi v radikalni stranki sami, pa uvidevajo, da bi taka okrepitev radikalov Hrvate in Slovence avtomatično vrgla v opozicijo, in zato tega ne želijo.

Položaj se bo razvijal

po vsej priliki takole: Za pol leta obdržijo Radiča v vladi, da njegovo stranko dovolj kompromitirajo, potem pride koncentracijska vlada, da izvrši revizijo ustave v zadevi gosposke ali zgornje zbornice in po vsem tem imamo prihodnje leto volitve. — tgr.

Locarno in naša država.

Odgovor dr. Ninčiča na interpelacije dr. Hohnjeca.

Konferenca v Locarnu je odločilnega pomena za mir v Evropi. Njena važnost ni omejena samo na države, ki so med seboj sklenile varnostne in raziščiščne pogodbe, marveč se tudi razteza za njihove sosedne. Potemtakem je z njo tangirana ne samo zapadna in srednja, marveč tudi južna in vzhodna Evropa.

Velik pomen locarnske konference je napotil dr. Hohnjec, da je stavil interpelacijo na g. ministra zunanjih zadev. Ta interpelacija bi naj g. ministru Ninčiču dala priliko, da obvesti narodno skupščino in po njej javnost naše države o tem, kar se je v Locarnu zaključilo, odnosno tudi o tem, kar se je tamkaj pripravljalo, toda dosedaj še ne dovršilo. Interpelacija je bila tembolj utemeljena, ker so v našo javnost skozi časnike prodrle vesti, da so se tudi med Italijo, Francijo in Čehoslovaško vršili razgovori o varnostni pogodbi, ki bi naj Italiji zajamčila njene državne meje.

Dolžnost gospoda zunanjega ministra bi bila, da bi o tej interpelaciji dal ustmeni odgovor v parlamentu, da bi se o tej velevažni zadevi slišala javna beseda ter vršila javna diskusija. Naš g. minister pa je v tem oziru zelo nepodoben. Dr. Beneš, ministru zunanjih zadev čehoslovaške države. Dočim g. dr. Beneš ljubi javno in odkrito besedo, pa dr. Ninčič beži pred javnostjo in pred javno razpravo o velevažnih vprašanjih zunanje politike. Naš zunanji minister bi bil v položaju o locarnskih dogodkih, pogodbah in razgovorih dati javno pojasnilo, ker je bila na locarnski konferenci Mala antanta zastopana po čehoslovaški ter je g. dr. Ninčič na svojem sestanku z g. dr. Benešem na Bledu od njega dobil potrebna in izčrpna obvestila.

Mesto ustnennega odgovora pa je dr. Ninčič poslancu dr. Hohnjecu poslal ta-le pismeni odgovor:

»Naša država se ni udeleževala konference v Locarnu, ker ni neposredni sosed Nemčije, niti velesila, ter ni imela nobenih svojih predstavnikov, ki bi se v Locarnu s kom pogajali. Pogajanja, katera so se vršila med delegati drugih držav, niso poznana in ni moja dolžnost, da dajem o tem obvestila. Ta so tem manj potrebna, ker so pogodbe, s katerimi je sklenjen sporazum v Locarnu, objavljene in tako je g. poslancu mogoče iz njihovega teksta črpati informacije, katere ga zanimajo.«

Ta odgovor je krasna ilustracija dr. Ninčiča kot voditelja zunanje politike naše države. Kaj njega briga to, kar se je v Locarnu razpravljalo, sklenilo ali samo pripravljalo! Naša država nima direktnih mej z Nemčijo, ona ni imela svojih zastopnikov v Locarnu ter tamkaj ni vodila razgovorov z nikomer. Razgovori, ki so jih imeli med seboj zastopniki drugih držav, pa nas nič ne brigajo. Če tudi so se morda ti razgovori tikali naše države in njenih velikih interesov na Jadranskem morju, kaj nas to briga! Kaj nas briga, ako se Italija trudi z varnostnimi pogodbami z drugimi državami — morda tudi s Čehoslovaško — si zagurati svoje državne meje napram naši državi! Kaj nas to briga, čeprav je v Italiji preko 600.000 Slovencev in Hrvatov, katere hoče Italija nasilno poitalijančiti! Kdor hoče doznati to, kar se je v Locarnu sklenilo ali kar se je tamkaj razpravljalo ter v razgovorih pripravljalo, ta naj čita časnike.

Tako odgovarja naš zunanji minister dr. Ninčič na vprašanja izredne politične važnosti tudi za našo državo.

Politične beležke.

Politične in vladne kombinacije. Da je RR vlada ne delavna, da v tolikem času še ni ničesar napravila in da obstojajo med njenimi zavezniki spori, to je dejstvo, ki se splošno priznava. Najrazličnejše so pa kombinacije, ki se vežejo s tem dejstvom in tako pripovedujejo eni,

da bodo radikali končno morali le napraviti več mest za radičevske vladne kandidate, drugi pa računajo ponovno z vladno rekonstrukcijo. To ugibanje se nanaša zopet največ na Davidovičovo demokratsko stranko. Vodstvo te stranke je že tolikokrat zavrnilo vse vesti, ki so o spremembi njene politike, o pripravljanju terena za vstop v vladu itd., nastale kar čez noč, a komaj eno

ugibanje preneha, se začne z drugim, ali se pa začne ponavljati staro. Prejšnja kombinacija je trdila, da se pripravljajo v Davidovičevi stranki razcep in da vodita poslanca Timotijević in dr. Kumanudi posebno strujo, ki se hoče združiti s Pribičevićevimi samostojnimi demokratami ter z njim vred priti v vladu, dočim bi Davidovič z ostanki svoje stranke ostal v opoziciji. Oba poslanca sta tako domnevanje najodločnejše zavrnila ne samo kar se tiče nesoglasja v stranki, ampak tudi glede vsakega prizadevanja priti v vladu. Ko so te vesti enkrat prenehale, pa prihajajo sedaj nove in sicer tako, da bi naj Davidovič sam celo svojo stranko spravljal v RR vladu. Kakor doslej, tako bodo tudi sedaj te trditve preživele le nekaj dni, da potem zopet utihnejo vsled kake izjave od Davidovičevega strankinega vodstva, ali pa da prestanejo same od sebe ter se zaženejo pozneje v kako drugo smer. — tgr

Interpelacija radi centralne uprave. Zemljoradniški poslanec Moskovljevič je naslovil na Pašiča kot ministrskega predsednika vprašanje, kaj je z zakonom o centralni upravi. V tem vprašanju se naglašja, da bo že sedem let, odkar se o tem zakonu govori, a še vedno ni sprejet. Sedaj, ko je dosežen takozvani sporazum in ko razpolaga vlada s toliko večino, pač ne more biti nobene zapreke za sprejetje tega zakona. Zakonski predlog je že davno prešel zakonodajni odbor in je sedaj vlada dolžna, skupščini razložiti kaj je z njim. — Pašič je Radiču obljubil, da ga sprejme v vladu, kakor hitro bo sprejet zakon o centralni upravi. Sedaj se pa Pašiču ne mudi ne s sprejetjem tega zakona in ne z Radičevim vstopom v vladu. Prav značilno je, da ga mora opozicija na to spominjati. — Interpelacija je v toliko učinkovala, da se je ministrski svet že začel baviti s tem zakonom. — tgr

Hrvatski seljaški narod. To je naslov časopisa, ki ga izdajajo disidenti Radičeve stranke, ki so se združili sedaj z zajedničarji v hrvatski federativni blok. Sedaj izišla številka tega lista ima najprej članek narodnega poslanca Mate Jagatiča »Federalizem in centralizem«, v katerem se dokazuje, da je centralizem največje nazadovanje, dočim je federalizem edina podlaga, na kateri se lahko naša država konsolidira. V članku »Suha veja narodnega stebila« opisuje seljaški zaupnik Kruhan Radičevo izdajstvo. Poslanec Uroš je napisal članek »Judežovo delo in Judeževa plača«, v katerem ugotavlja, da je bil Kristusov izdajalec Judež veliko pametnejši od Radiča. Judež je namreč farizeje pred svojim izdajstvom vprašal, koliko mu za to dajo. Pogodili so se za 30 srebrnikov in to so tudi držali. Radič je pa izdajalstvo hrvatskega naroda sklenil, a se poprej ni niti pogajal. Kakor hrvatskemu narodu ni ničesar zagotovil, tako še sebi ni znal poprej dogovoriti ministrskega sedeža, radi katerega se sedaj toliko peha in trudi. V članku »Milost — pravica« dokazuje poslanec dr. Bazala, kako je Radič PP vladi napravil velikansko uslugo, ko je s »sporazumom« in ustavljenjem svojega procesa sam sebe označil za krivega. Če bi ostal trden, bi šla sodnijska preiskava in razprava svojim tekom, izkazalo bi se, da so v tem političnem procesu igrale glavno vlogo nemoralna politična sredstva, Radiča bi morali razven morebitnih tiskovnih deliktov oprostiti in če bi bil pameten, bi moral šele potem nekoliko spremeniti svojo politiko, a to ne na lastno pest, ampak v sporazumu z ljudstvom. — tgr

Radičevo navdušenje za vojsko. Vsaka številka Radičevega »Doma« prinese kako senzacijo. Zadnja senzacija je bila Radičevo navdušenje za vojsko. To navdušenje je pretirano in vsled tega smešno, kakor so bile pretirane, smešne in tudi krivične njegove dolgoletne graje vojske in vsega, kar je z vojaštvom v zvezi. Ni mogoče ponoviti, kar je Radič poprej toliko let s psovkami in drugače pripisoval »sabljašem« in kako je znal po nepotrebnem in s svojo pretiranostjo pokvariti vse to, kar je od drugih strani dosegla pametna in dostojna kritika glede vojaških razmer in politike, ki preveč misli na vojsko in vojno. Danes poziva Radič narod od Triglava do Fruške gore, naj prav navdušeno položi ponovno vojaško prisego. Potem pride daljši članek in daljša notica, polna brezmejno laskavih besed na vojsko, a tudi polna Radičevega največjega neznanja glede vojne in vojaštva. O vojaških zadevah bi se Radič najlažje domenil s famoznim načelnikom ministrstva trgovine, Savičem. Savič, kakor znano, gleda in misli na bodoče vojne v luči 30 letnih vojn in turških navalov ter vedno misli na nekako obzidje, med katero naj bi se vse zmašilo, kar je kaj vrednega v državi. Radič, ki si vojne nikdar ni prav predstavljal, kaj še le da bi jo sam občutil, pa govori o nepremagljivem zidu naše vojske, ki bo postavljen ali proti Italijanom ali pa proti komu drugemu ter ne bo samo neprodirljiva živa meja, ampak pravi ogromni čebelnjak z vzornim redom in delavnostjo za celo državo, ki za tem zidom ne bo samo mirno živela, ampak celo pobirala med iz tega čebelnjaka. »Hrvat« pravi, da je najinteresnejše to, da Radič poleg svojih pretiranih slavošpevov na vojsko še vedno piše o pacifizmu, še vedno nadaljuje svojo pacifistično prevaro. On seveda vse to prenaša po zaslugi svoje debele kože. — tgr

Podpis jugoslovansko-turške pogodbe. Ker naša država ni podpisala locarnske pogodbe, se je nahajala formalno s Turčijo še vedno v vojnem stanju, dasi smo imeli že v Carigradu svojega zastopnika in je Turčija v Beograd poslala svojega predstavnika. Pred dobrim letom so se pričela pogajanja za sklenitev mirovne in prijateljske pogodbe. Prvotno je Turčija zahtevala, da se s to pogodbo uredi tudi razna vprašanja iz časa balkanske vojne, zlasti vprašanje turških državnih dolgov, kar pa je naša vlada odbila. Pogajanja so se nadaljevala in dne 28. oktobra je podpisal naš zastopnik Živković v Angori pogodbo, po kateri preneha med našo državo in Turčijo vojno stanje ter se vzpostavijo prijateljski odnosi.

Upori v radikalni stranki.

Radikalna stranka se še samo na videz drži skupaj. Drži jo veliko ime in tradicija Nikole Pašića. Proces razkrajanja pa prihaja že do vrha. Kmalu po svoji vrnitvi je na seji radikalnega kluba elegično rekel sam Pašić: »Nikdar se še kaj takega ni zgodilo v radikalni stranki. To je prvič!« — To je Pašić rekel po znanih volitvah v finančnem odboru, ko je od volitev izostalo 30 radikalov, 10 pa oddalo prazne glasovnice.

To je bila prava revolta v radikalnem poslanskem klubu. Revolt ali uporov je bilo sicer že več, a upirali so se posamezniki poprej pri razpravah in so bili že davno pomirjeni ali disciplinirani, ko je prišlo do dejanja. Pri volitvah v finančni odbor je pa upor izbruhnil nenadoma ter je nepričakovano učinkoval v zadnjem trenutku. Vodstvo kluba je določilo kandidate, nezahtovljivi člani kluba pa se niso tedaj oglašili, ampak so svoj protest najučinkovitejše izrazili pri samih volitvah.

Uporniki pa dvigajo glave direktno in indirektno proti samemu Pašiću. Pašić je privlekel Ljubo Živkovića iz 20 letne politične penzije ter ga posadil na sedež klubovega predsednika samo zato, da se ne bi tja vsedel Ljuba Jovanović. Ljubo Živkovića je Pašić predvsem reaktiviral proti Ljubi Jovanoviću, gotovo je pa, da je poprej dolgo časa iskal med aktivnimi člani svoje stranke pripravnega človeka, in da je šele potem prišel na Ljubo Živkovića, ko nikogar ni našel. Ta izbira ima pa velike težave in težke posledice. Predsednik kluba se ne odlikuje s potrebno rutino in s potrebnim poznavanjem ljudi in razmer, da bi lahko spretno vodil velik klub 142 članov. Po dolgem političnem pokoju je sedaj zopet novinec in se kot bivši samostalec tudi drugače ne more in ne sme posluževati Pašičevih metod, ki sicer tudi naokrog izprašuje in tiplje, a vendar končno vse sam odloči. Ljuba Živković se kot Pašičev zaupnik skuša posluževati Pašičevega načina, a zadene s tem vsak čas ne samo na neprijetnosti, ampak celo na trdovratno odpornost. Najbrž se tudi zaveda, da bi ga znal Pašić kar čez noč odstraniti, kakor ga je tudi kar čez noč izbral in ustoličil.

Neprilike in napadi proti klubovemu predsedniku Živkoviću postajajo pa vedno očitnejše naperjeni proti samemu Pašiću in se po srbski prislovice »skozi prstan strelja na jabolko«. Pri sporih v klubu in pri pravih revoltah je od vseh najbolj miren Ljuba Jovanović. Posebna radikalna struja s svojim listom (»Narodna Tribuna«) postaja vedno glasnejša s svojo zahtevo »Dajte Ljubo Jovanovića na krmilo države!« —, v klubu nasprotujejo včeraj še najpokornejši poslanci, Ljuba Jovanović pa ostane miren, ne zanika in ne potrjuje, da bi imel svojo posebno strujo v stranki, ampak čaka na razvoj dogodkov, ki ga drugi pripravljajo brez njega.

Pri zadnji revolti povodom volitev v finančni odbor je bil najglasnejši poslanec, advokat Kocić. Nihče ga ne more opredeliti, ali je na Pašičevi ali pa na Jovanovićevi strani. Ker je pa bil doslej tako molčeč in poslušen, je seveda veljal za zvestega Pašičevega pristasa, zlasti še za to, ker je znano, da je kot dijak vodil razne manifestacije za Pašića in da se pozneje naenkrat pojavil v parlamentu, ko ni bilo nikomur znano, da bi opravljal za stranko kako posebno agitacijsko delo. Pri zadnjih volitvah se je pa Kocić radi mandata v vranjskem okrožju skregal z Dragovićem. Oba sta hotela biti nosilca liste. Vodstvo stranke se v ta spor ni dosti vmešavalo in ko sta oba nasprotnika poskusila srečo s posebnimi listami in sta bila tudi slučajno izvoljena, se nihče ni več brgal za njune prepire. Samo da je Dragović postal podpredsednik kluba, Kocić pa naveden član kot poprej. V volilnem okrožju je Kocić Dragoviću še naprej na razne načine delal neprilike in zmanjševal ugled, a vse to v klub ni prodrla in je Kocić spadal tudi nadalje med mirne člane, ki se niti ne ponujajo za ministrske kandidate.

Naenkrat pa ta discipliniran član stoji na čelu revolte in nameri med dežalo udarec na samega Pašića. Poklical je v spomin, da je leta 1901 sam Pašić glasoval proti svoji stranki. To je eksplodiralo kot bomba. Celo mirni Pašić je vzrojil ter začel nervozno zatrjevati, da je on tedaj s takim glasovanjem stranko rešil. Tedaj se je namreč bil boj za zborovalni zakon in je kralj Aleksander Obrenović Pašiću zapretil, da bo stranka razpuščena, voditelji pa stavljeni pred preki sod, če ne popusti. Pašić je glasoval proti sklepu stranke in stranki se res ni ničesar zgodilo. Da sedaj mladi človek Pašiću očita nekaj iz preteklosti, je znak posebno nevarnega procesa v radikalnih vrstah. Upornost ljudi, ki ne predstavljajo kake posebne struje, ki se ne rinejo na vladna in druga važna mesta, ampak protestirajo samo iz občutka, da tako ne gre več dalje, je najboljši znak smrtne bolezni stranke, ki je od leve prišla na skrajno desnico ter ostala brez načel. — tgr

Po svetu.

Bolgarsko-grški konflikt. Dne 30. oktobra so Grki izvršili po nalogu Zveze narodov evakuacijo zasedenega bolgarskega ozemlja. S tem je v glavnem rešen konflikt med obema državama. Predstavniki Društva narodov morajo sedaj ugotoviti, če so se vse odredbe Društva narodov točno izvršile ter izvršiti preiskavo, kedo je kriv spora, ali Grčija ali Bolgarija. V decembru bo Društvo narodov razpravljalo o odškodnini, katero mora plačati država, ki je spor zakrivila. Grki so se tako hitro pokorili odlokom Društva narodov, ker so predstavniki velesil zapretili s takojšno blokado cele Grške obale.

Nova francoska vlada. Novo francosko vlado je sestavil dne 29. oktobra Painlevé. Ministrska lista je sledeča: Predsedstvo in finance Painlevé, minister za budgetne preddele Bonnet, justica Chantemps, zunanje zadeve Schramek, vojni minister Dolladier, mornarice Morell, javna dela de Monzie, prosveta Delbos, kmetijstvo Durand, trgovina Daniel Vincent, kolonije Perrier in ministrstvo dela Durafour. Sestava novega francoskega kabineta pomenja precejšen skok na levo, kajti med 16 poslanci in 4 senatorji, ki so prevzeli vlado, je 11 radikalnih socialistov, 6 republikanskih socialistov in 3 člani skrajne levice. Zlasti je značilno imenovanje Dolladierja za vojnega ministra, ki je eden največjih nasprotnikov dveletne vojaške službe ter se že od nekdanj zavzema za enoleten rok. V armadi je pričakovati novih velikih izprememb. Novi kabinet se je že sestel na prvi seji ter sklenil stopiti jutri, 3. t. m. pred parlament.

Opasen položaj v Siriji. O nevarni vstaji Druzov v Damasku prihajajo sedaj natančnejša poročila, ki kažejo, da je položaj za Francoze silno resen. Pri bojih v Damasku je delovala francoska težka artilerija ter porušila cele dele mesta, katere je potem uničil požar. Od artilerijskega ognja je bila poškodovana tudi palača angleškega poslanstva. V mestu so postali Francozi gospodarji položaja, okolica pa je v rokah vstašev. Francoska vlada je odpoklicala generala Sarrailla, ki je dosedaj upravljal Sirijo kot guverner. Naslednik Sarrailla je general Duport, ki se je izkrcal v Bejrutu ni potuje proti Damasku. Francoske operacije proti vstašem se nadaljujejo. Skodo, katero so povzročili Francozi z bombardiranjem Damaska, cenijo na milijone funtov sterlingov. Treba bo 15 let zato, da se ta ogromna škoda popravi.

Dnevne novice.

ZA SAMOUPRAVO.

Važna interpelacija posl. dr. Hohnjeca.

Na finančnega ministra je naslovil poslanec dr. Hohnjec dne 26. oktobra sledečo vevlačno interpelacijo v obrambo občin in drugih samoupravnih edinic:

»G. finančni minister se je zdaj naenkrat po petih letih spomnil, da je po čl. 97 ustave poklican vršiti nadzorstvo nad gospodarstvom samoupravnih edinic ter izdati Pravilnik o odobravanju in izvrševanju budžeta samoupravnih teles v novih krajih kraljevine (izven Srbije in Črno Gore).

Ustava je v čl. 97 očitno imela pred očmi samo oblastno in okrajno samoupravo. Poleg tega čl. 96 in sledeči zakona o oblastni in srezki samoupravi dajejo dovolj izčrpne predpise o gospodarstvu oblastne in srezke samouprave. Ker oblastna in srezka samouprava v obče še ni dovedena v življenje ter bo, ako ne bo ostala mrtvorojeno dete, na vsak način zelo anemičen (brezkrven) organizem: iz vsega tega se vidi, kaj je g. ministra nagnilo, da se je sedaj požuril z izdajanjem Pravilnika o odobravanju in izvrševanju budžeta samoupravnih teles, s katerim je samo pomnožil brezbrojne naredbe, pravilnike, odredbe in navodila, s kojima 18 naših ministrstev dnevno preplavlja našo državo.

Zato more Pravilnik imeti samo eden motiv (nagib), in ta je, da se brez in pred zakonom o ureditvi uprave, samouprave v občinah in po mestih strangulira (zadavi) občine.

Po sedaj še vedno veljavnih predpisih vršijo nadzorstveno oblast nad občinami politične upravne vlasti, to je, minister notranjih zadev in njegovi organi. Oni pri tem morajo voditi brigo, da ostanajo občine v mejah svojega zakonitega delokroga ter da na zakonit način donajajo svoje sklepe. Vrhovna administrativna oblast pa mora vselej imeti pred očmi interes javne uprave in razvoj komunalne (občinske) delavnosti. Naenkrat pa se hoče g. finančni minister mešati v občinske posle, kajpada ne zato, da jih pospešuje, marveč da iz ozkosrčnih fiskalnih ozirov, kakor on pravi, občine pritisne »do skrajnih mej štedljivosti«. Zato sebi pridržuje pravo, da presoja upravičenost krajevnih potreb.

G. finančni minister se tukaj pojavlja v ulogi zaščitnika občanarjev, da jih brani pred prevelikimi obč. dokladami. On, ki je vsiljevalno spravljal skozi parlament znani zakon o taksah, on, ki je navalil na davko plačevalce 500 odstot. izredno doklado in celo vrsto drugih davkov in doklad, on, ki je predložil in izsilil omnožni (zglasni) davek za telesne delavce in ki še vedno pobira kuluk, on, ki je naš budžet srečno dotiral na višino 12 milijard ter tudi teh 12 milijard letno potroši za marsikaj in za vse, on si pridružuje pravico, da oklešča občinske proračune. Ako se občinarji zedinijo ter so voljni plačati tudi velike doklade, da si morejo napraviti vodovod ali studenec, da si uredijo pote, napravijo šolo, ubožnico ali izvršijo kakšno življensko

potrebo, jim g. finančni minister odgovori, da jim vse to ni potrebno, da morejo brez tega biti. Ni nujno, da bi za takšne potrebe plačevali občinske doklade, naj svoj denar rajše ohranijo za njega, da bi on mogel s kakšnim novim državnim davkom ali z doklado povečati svoj budžet, ker mu je 12 milijard premalo.

Evo, samo to more značiti briga g. ministra, ki ga je nagnila k temu, da je izdal Pravilnik, to je, glad moloha, da požre svoje otroke.

Pravilnik od 1. septembra 1925 br. 118.861 poleg tega pooblašča fin. delegate, odnosno oblastnega direktorja, da izdajo nadaljna navodila za budžetiranje. Ta Pravilnik in ta navodila so proti ustavi, ker je ustava pooblastila samo zakonodajavca, da omeji avtonomijo občin z ozirom na gospodarstvo, nikakor pa ne upravne vlasti ali ministra.

Vprašam torej gospoda ministra:

Hoče li umakniti ta Pravilnik ali ga postaviti izven veljave?

Beograd, 26. oktobra 1925.

Dr. Josip Hohnjec, nar. poslanec.

RR VLADA IN INVALIDI.

Med skupščinsko razpravo o invalidskem zakonu se je govornik Jugoslovanskega kluba poslanec Kremžar še posebno obrnil do radičevcev s povdarkom, da so pravzaprav oni ta most, preko katerega se gre mesto k rešitvi, k pravemu uničevanju in ubijanju vojnih žrtev — k veliki izgubljeni bitki v miru.

Povdarjal je tudi, da so radičevci opustili vse nekdanje zahteve glede rešitve invalidskega vprašanja in da sedaj slavijo kot svoj uspeh, da bo invalidsko razsodišče tudi v Zagrebu. To je pa prav čuden uspeh. Radičevci vedno govorijo, da je Zagreb poln »pokvarjenih gospodov« in če dajejo sedaj tej »pokvarjeni gospodi« invalidske zadeve v roke, to vendar ne more biti kak uspeh nove Radičeve politike.

Ko je govoril o invalidski redukciji, so neki poslanci iz Dalmacije pripomnili, da je bila ta redukcija v njihovih krajih posebno brezobzirna. Poslanec Kremžar je takoj navedel slučaje, da so v Dalmaciji reducirali tudi invalide brez rok in brez nog in celo slepe.

Ob nadaljevanju razprave je nastopil tudi zajedničar dr. Bazala in komaj se je pojavil na govorniškem odru, je že teklo precej radičevcev ven, drugi so se pa začeli glasno govoriti sprehajati po dvorani, da bi motili govornika, o katerem so vedeli, da jim bo povedal prav bridke. Nemir se je končno le polegel vsled ogorčenih zahtev in klicev opozicijskih poslancev. Poslanec dr. Žanič je n. pr. zaklical: »Pa pojdemo mesto v parlament na pokopališče, ker bo takšna vlada tam lažje reševala invalidsko vprašanje!«

Dr. Bazala je povdarjal, da najema vlada čudna posojila. Od uradnikov si je »izposodila«, ko jim je ostala dolžna — 220 milijonov, od invalidov pa tudi nad 200 milijonov. Ko se pa zahteva od finančnega ministra, naj plača te čudne dolgove, se pa izgovarja in izgovarja vse do danes.

Načrt invalidskega zakona sedanje vlade je vreden obsodbe iz etične, s psihološke, humane in narodne strani. Predlog nima ne demokratične, ne pravične podlage ter krši poleg tega še državljanske pravice, zajamčene z ustavo, ker pravi, da invalidi, nasprotni v mišljenju sedanji formi, ne smejo sprejemati podpor.

Govornik pobija tudi ogorčeno napravljeno razliko med srbskimi in prečanskimi oficirji ter pravi, da ni to ne po ustavi, ne po stališču narodnega edinstva, ki ga vladna večina zastopa, a tudi ne po stališču osvoboditeljev, ampak samo po mišljenju zmagovalcev. Če se je vlada postavila na to stališče, potem je treba tudi ob tej priliki povedati, da ta država ni nastala iz zmagovalskega pohoda, ampak iz svetovne povojne situacije, ki je privedla načelo narodne samoodločbe do zmage. Če bi se pa na splošno govorilo o stališču in pojmovanju zmagovalcev, je pa treba tudi pristaviti, da pravi kulturni zmagovalci take razlike ne morejo izvajati.

Ko je govoril o razliki med oficirji, je še posebej zavračal poročevalca vladne večine, radikala Mariča, ki je vse prečanske oficirje paušalno dolžil anacionalnosti. Radikal Marič je skušal zavračati in popravljati, a ko je poslanec dr. Bazala prebral dotični del njegovega govora po zapisniku, se je videlo, da je radikalni govornik še huje in krivičnejše govoril, kot se mu je očitalo.

Na naslov radičevcev je rekel govornik to-le: »Zadela me je naloga, da branim sirote, ostalo brez očeta. Nekdaj so poslanci Radičeve stranke glede invalidskega vprašanja podali svoje odvojno mišljenje, povdarjajoč, da so proti osnutku zakona vsled krivičnih razlik med srbskimi in prečanskimi invalidi, potem, ker se invalidom, ki politično niso po volji vladnim ljudem, odvzema podpora, ker ni niti socialno, niti demokratično uvedena ustanova invalidskega fonda in končno, ker se sodelovanje invalidske organizacije odbija. To so pa poslanci HSS sedaj zavrgli in zdaj naj povedo, kako deluje njih sporazum z radikali glede invalidskega vprašanja. Ker sami ne povedo, povem pa jaz, da deluje tako, da se sprejemajo nepravilna načela, da se sprejemajo nesocialne in nedemokratične ustanove in da se poveča reakcija. To ni zakon za invalide, ampak proti invalidom!« — tgr

Glavne poteze iz slike gospoda notranjega ministra. »Narodna Tribuna« je priobčila zanimivo sliko našega notranjega ministra, katero beležimo tudi mi v glavnih obrisih. Od vseh mladih ministrov in mlajših politikov je naš notranji minister Maksimović ena najbolj zagonetnih osebnosti. On je skrit in popolnoma človek za se. Ravno radi njegove tajnstvene osebnosti

sti je tudi njegov skok od strankinega tajnika na fotelj notranjega ministra zakrit s tajinstvenim pregrinjalom. Vendar to, kar je Maksimović nudil doslej, nikakor ni dovolj. Ako ne bo Maksimović dokazal nekaj več delavnosti, ga bodo pognali v politični arhiv in nikdo od kronistov ne bo znal, da je Maksimović sploh kedaj živel. Najbrž je žaloigra tega mladega človeka ravno v tem njegovem naglem političnem skoku. Boža Maksimović je politik svoje vrste. On je včasih politični lev, včasih pa plašljiv zajec. On je edini v radikalnem klubu, katerega enako cenita Pašić in Ljuba Jovanović. Maksimović po svoji zunanosti spominja bolj na kacega seljaka iz Kniča kakor pa na evropsko uglajenega človeka. On ni niti dober govornik, niti sposoben novinar in je v tem oziru podoben Pašiću. Maksimović ima le redke politični instinkti. Nadalje je Boža Maksimović politični mladič. Proti njemu sta se dvignila Krsta Miletić ter Ljuba Živković. Ta dva skušata, da ga onemogočita kot poslanca v Beogradu, a on se jima ne da. Ta politični dijak se bori tako uspešno, da je za vedno onemogočil v Beogradu Krsto ter Ljubo.

»Moč« ter »sila« dinastije Pribičević. Najmlajši iz dinastije Pribičević je priobčil v »Srpskem Kolu« tele vrste: Torej mi smo bili tisti, ki smo se s protesti, z revolucionarnimi organizacijami ter z atentati pripravljali na svetovno vojsko in na osvoboditev in pripravili smo jo. Mi smo pomagali Srbiji z zgoraj omenjenim delovanjem še pred vojno do tega, da lahko dokaže pred svetom: ona ima pravico do naših krajev. Vsi mi in oni, ki so zahajali na tajna zbirališča, ne meneč se za avstro-ogrsko ječe in globe, da rušijo dunajske hlapce in oni, ki so trpeli po zaporih ter oni, ki so metali bombe in streljali iz revolverjev na avstrijske generale, bane in prestolonaslednike. Prišla je vojna po naši zaslugi, da pokažemo z delom pred celim svetom, da hočemo svojo svobodo. Torej dinastija Pribičević je izzvala svetovno vojno in to je bil boj hiše Pribičević s hišama Habsburg in Hohenzollern.

Razpis ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju. — Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju razpisuje s tem Dijaške ustanove za visokošolce po nastopnih določilih. I. Iz občin določil: a) Prednost pri prejemanju stipendij imajo v vsakem primeru taki pridni potrebni prostilci, ki so s pokojnim gospodom Antonom Kolencem, večtržcem v Celju v sorodu ali svaštvo, za njimi domačini iz gornjegrajskega okraja, sicer pa Slovenci sploh brez ozira na spol. b) Za posamezne stipendije ni določena nobena vsota, temveč kuratorij določa po vsakokratnih razmerah in po stanju dohodkov iz glavnice imenovine višino posameznih naklonitev in osebe stipendistov. II. Posebna določila za visokošolce. Ustanova je namenjena dijakom visokih šol, kakor univerze, tehnike, visokih trgovskih šol, umetniških akademij i. dr., brez ozira na to, ali so v tuzemstvu ali inozemstvu. III. Kako in v kakem roku je vlagati prošnje. Prošnje za zgoraj navedene ustanove naj se vložijo izključno pisмено na naslov Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v roke dr. Ernesta Kalana, odvetnika v Celju, do dne 12. novembra 1925. Prošnjam je priložiti zadnje šolsko izpričevalo o izpitihi itd., pri prosilcih, ki se sklicujejo na sorodstvo ali svaštvo z zapustnikom ali na to, da so doma iz gornjegrajskega okraja, tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve (krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občinskega urada). Tudi je treba pri prošnjah navesti, kako dolgo že prosilec študira na dotični šoli ali dotičnem zavodu in koliko časa bode po vsej priiliki trajal študij; nadalje je treba predložiti popis njegovih osebnih razmer ter jih posvedočiti z uradno listino (ubožnim izpričevalom). Vpošteva se samo pismene prošnje; osebna intervencija je brezpogojno izključena. Za kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenca v Celju: dr. Ernest Kalan.

Meroizkusni urad v Slov. Bistrici. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je posredovala pri ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu radi zopetne otvoritve meroizkusnega urada v Slov. Bistrici. Kakor izvemo, je dobila pravkar odgovor, da se je vse potrebno ukrenilo, da bo ta urad v kratkem začel zopet poslovati.

Zanimanje za rujavo štajersko kokoš. Svetovnoznana rujava štajerska kokoš, ki je izvrstna nosilka in daje prvovrstno in najokusnejše meso in je poleg tega produkt domače grude, pridobiva vedno več ljubiteljev ne le v svoji domovini, mariborski oblasti, temveč tudi po drugih oblastih naše kraljevine in celo v inozemstvu. Razveseljiv dokaz tega je, da namerava primorsko-krajska oblast v času 14. do 16. novembra nabaviti 90 petelinov in 240 kokoši te pasme v plemenske svrhe. Nakupovalo se bo od priznanih rejcev, ki redijo štajerske kokoši v čisti krvi. Iz tega naj povzamejo naši perutinarji važnost njihovega stvarnega rejskega dela.

Prolongacija železniških legitimacij. Vsi žel. upokojenci (delavci — provizijonisti ne) se opozarjajo, da oddajo svoje in svojih rodb. članov legitimacije v svrhu prolongacije najkasneje do 10. novembra t. l. pri pristojnih postajnih uradih.

Pokrajinska zveza jugoslovanskih vinogradnikov za Slovenijo v Mariboru je na svoji odborovi seji dne 22. julija t. l. sklenila, da organizira iz vrst naših vinogradnikov stalne poročevalce o stanju naših vinogradov in o vinski trgovini. V ta namen je razposlala zveza lepemu številu vinogradnikov navodila, o čem in kako naj vsakomesečno poročajo s prošnjo, da pozvani svojega sodelovanja ne odrečejo. Nekoliko se jih je odzvalo, velika večina pa ne. Ravno sedaj po končani trgatvi bi bili podatki iz raznih krajev naše vinorodne Slovenije o kakovosti, množini ter o cenah mošta posebno zanimivi ter za zvezo vinogradnikov potrebni, da more v pozitivnem slučaju dati interesentom zlasti inozemskim kupcem potrebna pojasnila. Pokrajinska zveza vinogradnikov trdno pričakuje, da bodo vsi naprošeni poročevalci čimprej poslali zvezi svoja poročila.

Strela ubila konja in jahača. Nad Mostarjem je te dni besnela strašna nevihta, združena s prelomom oblaka. V bližini vasi Grljan je udarila strela v kmeta Mato Staniča, ki se je vračal na konju domov. Jahač in konj sta obležala mrtva sredi ceste.

Število bank v naši državi. Po statistiki trgovinskega ministrstva je v naši državi 650 bank. Zelo veliko je malih bank po srbskih selih, in sicer v celem 200. Hrvatska in Slavonija imata po mestih in vaseh 120 bank. Čisti zaslužek vseh jugoslovanskih bank znaša 225 milijonov dinarjev v enem letu.

Kačaški ujetniki zopet izpuščeni. Smo že poročali, kako so arnavtski komiti ujeli na cesti Ohrid—Debar srezkega načelnika Blažiča in pravoslavne proto Miloševića in šoferja. Naše oblasti so zastavile vse moči, da bi oprostile ujetnike. Tudi albanske oblasti so šle našemu orožništvu na roke in tako se je posrečilo, da so albanski orožniki dognali, da so načelnik, prota in šofer v vasi Dorsa, in sicer v neki koči. Komiti so pustili ujetnike v kočuri, ko so jih oropali vseh dragocenosti. Roparji so pred albansko žandarmerijo ušli in prepustili ujetnike žandarjem, ki so jih spremili na naše ozemlje. Mesto Ohrid je sprejelo ujetnike z velikimi svečanostmi.

Skopi denar za gospodinjstvo. Kdor ima mnogo, lahko izhaja, pa tudi z malim mora gospodarstvo voditi. Gre samo, da se prava hrana in živila izvolijo. Tako marsikatera gospodinja ne pomisli, da čaj kot dnevna družinska pijača ni samo jako prijeten, ampak tudi jako po ceni. Čaša čaja znane znamke »Čajna ročka« stane v resnici samo nekaj par. Gospodinje, ki to znamko redno rabijo, se ne bodo lahko pritoževale, da jim denar za gospodinjstvo nikdar ne zadostuje.

Borza (Avala). Zürich zaključni: Beograd 9.20, Pariz 21.75, London 25.14 in četrt, Newyork 518.75, Milano 20.50, Prag 15.37 in pol, Wien 73.15 in pol, Budapest 0.00727, Berlin 123.60, Brüssel 23.50, Madrid 74.40, Amsterdam 208.80, Varšava 86, Bukarešt 2.47 in pol, Sofija 3.75, Atene 6.85. — Zagreb: slobodno: Wien 7.96 r, Trst 223.50 r, London 273.50, Newyork 56.35 r, Pariz 237.50 r, Praga 167.50 r, Zürich 1088.50 r.

Iz Maribora.

ZA ŽELEZNIČARJE.

Glede osnutka železničarskega zakona sem dobil veliko število pismenih vprašanj: Ali bo ta načrt prišel kmalu pred parlament? Ali bo kmalu uzakonjen? Kot odgovor na številna pisma v tem oziru naj služi sledeče: Načrt nove železničarske pragmatike je tako slab, da je za naše železničarje nesprejemljiv. Bil bi še slabši, nego je sedanji. Tendenca osnutka je: nižje in srednje železniške uslužbenke glede razvrstitve, plače in doklad oškodovati in mnogim kategorijam vzeti še to, kar so imele dosedaj. Nižje železničarje so hoteli s tem zakonom izključiti iz III. kategorije, napredovanje bi bilo težavnejše, nagrade bi dobivali samo višji, 20 odstot. za osobe pri prometu bi po večini črtali itd.

Dne 29. oktobra sem se oglasil glede nameravane nove pragmatike pri gospodu ministru Radojeviću. Prosil sem ga pojasnil radi pragmatike, ki jo je izdelala komisija v ministrstvu. Minister je izjavil, da je tudi on dobil iz cele države toliko protipredlogov proti novemu osnutku, da mora komisija cel načrt zopet predelati in upoštevati upravičene predloge posameznih strok in kategorij. Minister je mnenja, da je najboljša, ako se cel material po strokovnjakih še enkrat točno preštudira in še le na to bo predložil novo pragmatiko skupščini. Na vprašanje, kedaj bi prišla nova pragmatika pred parlament, je minister odgovoril, da v letošnjem letu skoraj gotovo ne.

To sporočam železničarjem s prošnjo, da dobro preštudirajo osnutek in pošljejo ministrstvu in tudi našemu klubu spreminjevalne predloge. — Franjo Žebot.

Važno vprašanje. Človek je stanoval v svinjaku, ker ni dobil človeškega bivališča. Gotovo je mnogo uglednih someščanov hodilo mimo tega svinjaka in videlo, da stanuje v njem človek, a pri celi stvari se ni prišlo preko slučajnega začudenja in mogoče tudi kake pomilovalne besede. Končno pa gospodar svinjaka vrže človeka ven, češ, svinjak je za svinje. Ko se sedaj govori o škandalu, se je treba zavedati, da gospodarjeva gesta ni noben škandal, ampak škandal in sicer silni škandal je to, da si je človek moral sploh svinjak vzeti za svoje prebivališče. Vsak človek je član človeške zajednice in če skupnost nima nobenih obvez do posameznika, se ne sme govoriti o človečanstvu. Reveža, ki se je v svinjaku naselil in sedaj niti tega nima, ima nekdo na vesti. Kdo? — Če eden od otrok kake rodbine hodi okrog raztrgan in sestradan, se to takoj označi kot sramota za celo rodbino, češ, ravež je njen član, pa naj si bo kakoršen je, drugi člani bi ga morali nasiti in obleči. Če se mala človeška družba ali organizacija tako hitro spozna za odgovorno, potem ne more in ne sme biti težko najti odgovornosti pri širših organizacijah. Za domom in rodbino pride občina, za občino dežela, potem država itd. in če se najmanjša organizacija dela odgovorno za svoje posamezne člane, se morajo delati tudi druge. Ker smo imeli pri nas že stanovalce v vežah in svinjakihi, ker se za na cesti omedlele reveže za prvo silo ni našlo drugega prostora kot policijski zapor pri »Grafu« itd., je potrebno in upravičeno vprašanje, kaj se je že in kaj se še bo glede takih slučajev ukrenilo. — tgr

Kvartet Zika ima na svojem mariborskem koncertu, dne 7. novembra v kazinski dvorani tale spored: 1. G. Francesco Malipiero: Storneli e Ballette. 2. W. A. Mozart: Kvartet Esdur (Allegro ma non troppo — Andante con moto; Menuetto (Allegretto) — Allegro vivace. 3. B. Smetana: II. kvartet D-moll (Allegro — Allegro moderato — Allegro non piu moderato ma agitato e non fuoco.) Predprodaja na dnevnih gledališki blagajni. Vstopnina po 40, 30, 20, 15, 10 in 5 D.

Zapisrega vojnih obveznikov. Po naredbi Dravske divizijske oblasti in komande mariborskega vojnega okruha se vrši zapisrega vojnih obveznikov za mesto Maribor, to je onih, kateri stanujejo v mestu Maribor

(ne Krčevina, Lajtersberg, Studenci in Pobrežje) dne 4. in 5. novembra 1925, in sicer vsakokrat točno ob pol 8. uri zjutraj v Meljski vojašnici. Prisegi imajo prisostvovati vsi obvezniki, kateri dosedaj še niso zaprilegli, brez ozira na to, ali so služili v bivši avstro-ogrski vojski ali ne in vsi oni, kateri so bili kot hranilci oproščeni vojaške službe, ter invalidi, kateri se lahko kretajo. Zapisrega se vrši po rojstnih letih vojnih obveznikov, in sicer: dne 4. novembra za letnike 1875 do 1890, in dne 5. novembra pa za letnike 1891 do 1905. Obvezniki pravoslavne in evang. vere ter drugih veroizpovedovanj imajo položiti prisego dne 4. novembra, ker bodo duhovniki teh veroizpovedovanj zaprilegali samo gori navedene dne. Zaprilegi imajo prisostvovati tudi vsi rezervni častniki, kateri so bili sprejeti v našo vojsko in do sedaj še niso položili prisega, kakor tudi vsi bivši častniki avstro-ogrsko vojske in vojni činovniki, kateri dosedaj še niso bili sprejeti v našo vojsko in še niso bili zaprileženi. Državni uslužbeni, železničarji in osobe večjih privatnih podjetij, si po službenih okoliščinah lahko razdele oba dneva zaprilege, to je 4. in 5. novembra 1925. Vsi obvezniki naj prisostvujejo zaprilegi v treznem in dostojnem stanju, tako, da se izvrši zapisrega svečano, v čutu poštenega naroda in državljana. Napram onim obveznikom, kateri neopravičeno izostanejo zaprilegi, se bode kazensko postopalo.

Označenje cen v izložbah in trgovinah. V nekaterih trgovinah je policija konstatirala, da se opušča označba blaga s cenami in grozi takim trgovcem nevarnost kazni. Zopet opozarja trgovski gremij svoje člane, da je zakon o pobijanju draginje še vedno v polnem obsegu v veljavi in so višje oblasti izdale policijskemu komisariatu ponovno odredbo, da se predpisi zakona točno izvršujejo. Določbe radi označenja cen so sledeče: Za vsako vrsto življenjskih potrebščin, katere ima trgovec na prodaj v prostorih, kamor prihajajo kupci zaradi nakupa, ima biti označena cena za kos, meter, par, ducat, liter ali kilogram. Razen tega mora biti označen s ceno vsaki predmet, ki se nahaja v izložbah in se ne smatra kot luksuzno blago.

O zapiranju trgovin. Vsled vednih pritožb s strani trgovstva, da se nekateri trgovci še vedno ne drže reda pri zapiranju trgovin, opozarja trgovski gremij ponovno vse trgovce, da se morajo zapirati trgovine vsak večer najkasneje do pol 19. ure in da traja opoldanski počitek od 12. do pol 14. ure. Razen tega imajo biti ob nedeljah in praznikih vse trgovine zaprte izvemši mlekarne in delikatesne trgovine, ki imajo pravico obratovati do 10. ure. Da se doseže enkrat v tem oziru red, se je obrnil gremij obenem na obrtno oblast s prošnjo, da nadzoruje pravočasno zapiranje trgovin potom državne policije. Trgovski gremij, Maribor.

Predno odpotujete si nabavite novi zimski vozni red, veljaven od 15. oktobra, ki je pravkar izšel v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Cena samo D 1.50.

LISTER.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro. Prevod iz italijanščine.

69

VIII. poglavje.

Bridke ure.

Zadnji dan leta je pisal Franco kar najbolj natančna navodila, ki jih je nameraval pustiti svoji ženi, kako naj se urejuje cvetlični in zelenjadni vrt. Stric je že najmanj desetiški bral svojo najljubšo knjigo »Zgodovina škofije Como«, Luiza pa je šla z Marijo na sprehod. Solnce je prijazno sijalo. Sneg je ležal samo na Bisnagu in na Galbigi. Marija je našla poleg pokopališča vijolico in še drugo tam zadaj pri Calcineri. Tam je bilo naravnost gorko. V zraku je plaval vonj po lavorju. Luiza je sedla s hrbtom proti hribu. Dovolila je Mariji, da je za njo v zabavo plezala navzgor ter se drsala po suhi travi, sama pa je premišljevala.

Od božične noči ni več videla profesorja Gilardoni-ja. Rada bi govorila z njim. Ne zato da bi znova slišala zgodbo o Maironijevi oporoki, temveč zato, da bi zvedela njegov pogovor s Francom, ko mu je pokazal oporoko, da bi zvedela prve Francove vtise ter profesorjevo mnenje. Ker je bila oporoka že uničena, je imelo to samo dušesloven pomen. Vendar Luizina radovednost ni bila mrzla radovednost opazovalke. Moževo vedenje jo je zelo užalilo. Ko je od božične noči dalje vedno in vedno premišljevala o tem, je prišla do spoznanja, da je bil ta molk napram njej velik greh proti pravici in ljubezni. Težko ji je bilo sedaj, ko je čutila, da se je zmanjšalo njeno spoštovanje do moža, toliko bolj težko, ker so bili to pred njegovim odhodom zadnji trenutki, ko bi zaslužil pohvalo. Vsaj bi bila rada vedela, če je bil tedaj, ko mu je Gilardoni pokazal one listine, v njem kak boj, če se je bolj pravično čustvo za trenutek dvignilo v njegovi duši. Vstala je, prišla Marijo za roko in krenila proti Casaricu.

Našla je profesorja s Pinello na vrtu. Rekla je Mariji, naj teka in se igra s Pinello; toda deklica, ki je vedno rada poslušala pogovore odraslih ljudi, ni hotela o tem nič slišati. Začela je torej pogovor, ne da bi imenovala osebe. Rekla je profesorju, da hoče govoriti z njim o onih listinah, o onih starih pismih. Profesor ves rdeč, je zatrjeval, da ne razume. K sreči je poklical Pinella Marijo ter ji pokazal knjigo s podobami. In Marija, ki jo je knjiga zmagala, je tekla k njemu. Tedaj je Luiza potlačila profesorjevo tankovestnost, mu rekla, da ji je Franco vse povedal ter mu

priznala, da ne odobrava močevega postopanja, da je občutila in še občuti veliko bolelost...

»Zakaj, zakaj, zakaj?« jo je prekinil dobri Benjamin. »Zakaj ni hotel Franco ničesar ukreniti!« »Storil sem jaz, storil sem jaz, storil sem jaz!« je rekel Gilar-doni, ves navdušen in tresoč se. »Toda prosim vas, ne povejte svojemu možu ničesar o tem!« Luiza je bila osupla. Kaj je storil profesor? Kdaj? Kako? Ali oporo-ka ni bila uničena?

Tedaj je profesor, rdeč kot kuhan rak, z zamaknje-nimi očmi, prekinjajoč svoje pripovedovanje s »toda za božjo voljo, kaj ne? — Saj boste molčali, kaj ne?« izložil svoje skrivnosti: shranitev oporoke, potovanje v Lodi. Luiza ga je poslušala prav do konca, nato pa je krčevito skrila obraz v roke in globoko vzdihnila.

»Ali sem napačno storil?« je prestrašen vzkliknil profesor. »Ali sem storil napačno, gospa Luizina?«

»Več kot napačno! Zelo, zelo napačno! Ne smete zameriti, veste, to izgleda kot da ste se šli pogajati, skle-pat kupčijo! In markiza bo mislila, da smo z vami v soglasju! Oh!«

Stiskala in stresla je sklenjene roke, ko da bi hotela stresti in stisniti z njimi neumno profsorsko glavo. Ubogi profesor, ves osupel, pa je vendar ponavljal: »O Bog! O jaz revež! O jaz osel!« ne da bi mu bilo jasno, kakšno oslarijo je napravil. Luiza se je naslonila na ograjo proti jezeru ter gledala v vodo. Nenadoma pa se je dvignila, udarila z desnico v levo dlan in obraz se ji je razjasnil. »Peljite me v svojo študijsko sobo«, je rekla. »Ali lahko pustim Marijo tukaj?« Profesor je pritril in s trepetajočim srcem jo je peljal v svojo de-lavnico.

Luiza je vzela list papirja in naglo napisala:
(Dalje prihodnjic.)

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarских potrebščin
Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 3

Na prodaj so novi, močni, hrastovi sodi, držeči 400—500 litrov. Pogledajo se lahko iz prijaznosti pri tvrdki Pugel & Rossmann v Mariboru, Trg Svobode 3. 538

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno kon-cert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrež-ba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slo-venska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfovi- ulica št. 1—I. 107

Preselitev!

Vsem tistim, kateri so mene v 17. letih moje samostojnosti podpirali, ter tistim, kateri so mojo novo eksistenco omo-gočili, najiskrenejša hvala.

Nadalje se vsem mojim znancem in prijateljem priporočam v blagohoten obisk. Bilježim z velespoštovanjem

B. Ulčar

GLAVNI TRG 14 Brivnica »Rotovž« GLAVNI TRG 14

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverjenike ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in zasebnih oseb ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. 11, Beograd ARGUS-ov telefon: 6-25, brzojavni naslov: Argus

Naznanilo.

Cenj. občinstvu uljudno naznanjam, da sem začel na Aleksandrovi cesti 31 (popreje g. Feliks Pučko) trgovino z delikatesami, katero bom vodil in izvrševal pod spodnjim naslovom. — Založil sem se z najboljšim v to stroko spa-dajočim blagom ter bo moja največja skrb, zadovoljiti cenj. občinstvo s prvovrstnim blagom po zmernih cenah. Prav posebno se priporočam gostilnam, restavracijam in hote-lom z veliko izbiro raznih sirov, salam itd., po en gros cenah. — Priporočam se naklonjenosti cenj. občinstva ter prosim za obilen obisk. 540

Ivan Kehlanko,

trgovina delikates,

Maribor

Aleksandrova cesta 31

Maribor.

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdi

Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Avtovožnja Maribor — Ptuj

se prične z 2. novembrom t. l.:

Odhod iz Maribora ob 6.45 in 13.30

Odhod iz Ptuja ob 7.55 in 15.00

ČAJNA ROCKA
črna
Čaj za gospode
močan, plemenit, angleškemu okusu odgovarjajoči, posebno primeren za uživanje z mlekom ali smetano kot zajutrek.

**Naša nova vrsta
br. 3967 Din 269.-**

Oglasni in reklamni zavod

Voršiča naslednik

Vinko Kovačič

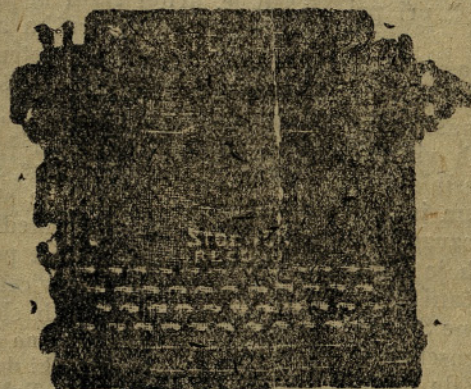
Maribor, Slomškov trg 16.

sprejema oglase po origi-nalnih časopisnih tarifah za vse tu- in inozemske ča-sopise in revije.

Zahtevajte brezplačna po-fasnica in reklamne načrte.

nosi jedino ovu vrstu. Taj, ko ima novaca na više pari cipela, treba tim prije da nabavi ovu vrstu, za to jer je u službi za izlete i putovanje nenadoknadiya. Ova vrsta je naša preporuka, jer je najbolji izraz naše misli, poslužiti Vas.

Rata

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj, sedanjosti je edino.

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmno-ževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povošćeni papir vedno v zalogi.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

R. Z. Z. N. Z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

najugodnejši obrestni meri.